เทคโนโลยีการศึกษากับการศึกษาของอาเซียนในศตวรรษที่ 21

Education Technology with Education of ASEAN in the 21st Century

นันทกร วีระสุขสกุล[1]
Nunthakorn Veerasuksakun[1]

บทคัดย่อ

สถานการณ์โลกในศตวรรษที่ 21 มีความแตกต่างจากศตวรรษที่ 20 และ 19 ที่เปลี่ยนไป โดยเฉพาะการศึกษาที่ต้องมีการพัฒนาเพื่อให้สอดคล้องกับภาวะความเป็นจริงของโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และรุนแรง ทั้งทางด้านเทคโนโลยี การเมืองระหว่างประเทศ การค้าการลงทุน และการศึกษา จึงเกิดการรวมกลุ่มของประเทศต่างๆ เพื่อเพิ่มโอกาสต่อรองในบริบทต่างๆ กับประเทศอื่นๆ โดยเฉพาะการรวมตัวของประชาคมอาเซียนที่มีมาอย่างยาวนานเกือบ 5 ทศวรรษ สำหรับด้านการศึกษาของอาเซียนได้มีพัฒนาการมาเป็นลำดับ แต่เป็นไปอย่างช้าๆ เนื่องด้วยความหลากหลายทางสังคม การเมือง เศรษฐกิจ วัฒนธรรม และการศึกษา ของแต่ละประเทศสมาชิก อาเซียนได้เริ่มกำหนดกลไกด้านการศึกษาที่ชัดเจนในแผนงานการจัดตั้งประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน โดยเริ่มใช้เทคโนโลยีการศึกษา เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต และการศึกษาทางไกลด้วยอินเทอร์เน็ต โดยสนับสนุนการนำเทคโนโลยีการศึกษาที่เหมาะสมกับปัจจุบันมาใช้สำหรับเยาวชน เพื่อตอบโจทย์บริบทที่หลากหลายของแต่ละประเทศสมาชิก และการเตรียมตัวเยาวชนสู่ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ให้สามารถเรียนรู้ได้ทุกเวลา สถานที่ และส่งเสริมให้เยาวชนได้รับการศึกษาอย่างเท่าเทียม ให้เกิดทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต ดังนั้นการได้รับการศึกษาและเทคโนโลยีการศึกษาที่เหมาะสมสำหรับเยาวชน โดยเฉพาะกลุ่มที่อยู่ในช่วงวัยเรียน จะเป็นสิ่งสำคัญในการขับเคลื่อนประชาคมอาเซียน ให้บรรลุวิสัยทัศน์อาเซียน 2020 (The ASEAN Vision 2020) เพื่อนำไปสู่การเป็นภูมิภาคที่มีสันติภาพ และเสถียรภาพร่วมกัน และยังคงความเป็นหุ้นส่วนเพื่อการพัฒนาอย่างไม่หยุดยั้งทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และการศึกษา

คำสำคัญ: อาเซียน เทคโนโลยีการศึกษา การศึกษาในศตวรรษที่ 21

[1] ฝ่ายวิชาการและวิจัย คณะสหเวชศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

[1] Department of Academic and Research, Faculty of Allied Health Sciences, Burapha University
e-mail: nunthakorn@go.buu.ac.th

Abstract

The 21st century world situation is different from the 20th and 19th centuries, especially in education. The development needs to be in line with the rapidly changing global economic realities of technology. International politics trade, investment and education have resulted in the integration of countries. To increase the bargaining opportunities in various contexts. With other countries such as the ASEAN community, which has been around for almost 5 decades. The education of ASEAN has developed in sequence, but slowly. Due to the diverse social, political, economic, cultural and educational backgrounds of each member country. ASEAN has set a clear educational mechanism in its plan to establish an ASEAN socio-cultural community. Start using educational technology, to promote lifelong learning. And distance education with the internet. By supporting the adoption of appropriate educational technology for youth. To meet the diverse context of each member. And to prepare young people for 21st century learning skills, they can learn at any time, place and promote equal education. Lifelong Learning Skills. Therefore, to receive appropriate education and education technology for youth. Especially in the school age group. It will be an important driving force in the ASEAN community. Achieve the vision of ASEAN 2020 to lead a peaceful region. And stability together. And it continues to be an unwavering partnership for economic, social, political, and educational development.

Keywords: ASEAN, education technology, education in the 21st century

บทนำ

อดีตนายกรัฐมนตรี “อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ” กล่าวสุนทรพจน์เปิดการประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศอาเซียน ครั้งที่ 42 โดยกล่าวว่า “ประชาชนของอาเซียนเป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุดของอาเซียน เราต้องทำให้แน่ใจว่า พวกเขามีช่องทางที่เท่าเทียมกันในการเข้าถึงโอกาสในการพัฒนาบุคคล และเราควรดำเนินการดังกล่าวโดยการส่งเสริมและลงทุนในด้านการศึกษา การเรียนรู้ตลอดชีวิต และการเสริมสร้างศักยภาพในด้านอื่นๆ นี่คือสิ่งที่เราเรียกว่าการลงทุนระยะยาวเพื่ออนาคตของประชาคม ซึ่งจะช่วยทำให้กระบวนการสร้างประชาคมยั่งยืนต่อไป” ซึ่งนับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันได้มีการประชุมสุดยอดอาเซียนมาแล้วทั้งหมด 30 ครั้ง (กระทรวงการต่างประเทศ, 2560) โดยผู้นำของประเทศสมาชิกอาเซียนได้ตกลงที่จะจัดตั้งประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) ร่วมกัน ซึ่งประกอบด้วย 3 เสาหลัก คือ

1. ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political-Security Community หรือ APSC)

2. ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community หรือ AEC)

3. ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community หรือ ASCC)

ภาพที่ 1 ASEAN Community Blueprint (**ที่มา:** thewphaingarm school and ASEAN community)

ด้านความร่วมมือของแผนประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียนที่สำคัญ ได้แก่ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยเฉพาะด้านการศึกษาของอาเซียน ที่ต้องปรับตัวและเตรียมพร้อมรับมือกับเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วของสังคมโลกและภูมิภาค หนึ่งในกลไกการขับเคลื่อนด้านการศึกษาของอาเซียน คือการใช้เทคโนโลยีการศึกษาที่เหมาะสมสำหรับเยาวชน เพื่อพัฒนาเยาชนให้มีทักษะการเรียนรู้ และมีลักษณะที่พึงประสงค์ของบุคคลในศตวรรษที่ 21 เพื่อนำไปสู่การอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างสันติสุข

การรับรองกฎบัตรอาเซียน พัฒนาการสำคัญต่อการศึกษา และเทคโนโลยีการศึกษาของอาเซียน

สำหรับการประชุมครั้งที่มีความสำคัญมากที่สุดของอาเซียนคือ การประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 13 ณ ประเทศสิงคโปร์ เมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน พ.ศ. 2550 ที่ผู้นำอาเซียนได้ลงนามรับรองกฎบัตรอาเซียน ซึ่งทำให้กฎบัตรนี้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และมีกรอบในการดำเนินงานอย่างชัดเจน สามารถปรับตัวตามสภาวการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปทั้งทางด้านสังคม การศึกษา เศรษฐกิจ และการเมือง (วิกานดา วรรณวิเศษ, 2555) ซึ่งการรับรองกฎบัตรนี้ก็ยังเปรียบเสมือนเป็นรัฐธรรมนูญของอาเซียนที่วางกรอบพันธะทางด้านกฎหมายและโครงสร้างองค์กรในการจัดระบบการทำงานและบริหารกลไกความร่วมมือระหว่างกัน ตลอดจนความสัมพันธ์และการดำเนินงานต่างๆ ของอาเซียนให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงในโลกยุคปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการรวมตัวกันเป็นประชาคมอาเซียน (ณรงค์ โพธิ์พฤกษานันท์, 2555)

การรับรองกฎบัตรอาเซียน (ASEAN Charter) ถือเป็นพัฒนาการสำคัญที่ส่งผลต่อการให้ความสำคัญกับการศึกษาและความสำคัญต่อการใช้เทคโนโลยีการศึกษาของอาเซียน ซึ่งกฎบัตรได้มีการบรรจุเรื่องการศึกษา และการใช้เทคโนโลยีในการเรียนรู้ตลอดชีวิต ไว้ในบทที่ 1 ข้อย่อยที่ 10 ว่า “เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้วยความร่วมมือที่ใกล้ชิดยิ่งขึ้นด้านการศึกษา ด้านการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อสร้างพลังประชาชนและสร้างความเข้มแข็งแก่การพัฒนาประเทศและประชาคมอาเซียน” รวมทั้งมีการกำหนดให้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่ใช้ในการทำงานของอาเซียน ซึ่งความสำคัญทางด้านการศึกษาดังกล่าวนี้ถือเป็นหัวใจหลักสำคัญในการเพิ่มขีดความสามารถของประเทศสมาชิกอาเซียน โดยเฉพาะในเสาหลักด้านประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน ตามแผนการจัดตั้งประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (A Blueprint for ASEAN Socio-Cultural Community) ที่ได้กำหนดเป้าหมายในการดำเนินงานพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในอาเซียนไว้

8 ประการ (ว. อำพรรณ, 2555) ดังนี้

1. จัดให้มีการศึกษาอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ

2. จัดให้มีการส่งเสริมด้านทุนอาเซียนและเครือข่ายด้านการศึกษา

3. จัดให้มีการส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างกันและให้มีการพัฒนาเยาวชนอาเซียน

4. จัดให้มีการส่งเสริมความชัดเจนในด้านเป้าหมายการให้การศึกษาอย่างทั่วถึงแก่ประชาชนของประเทศสมาชิกในปี พ.ศ. 2558

5. จัดให้มีการแลกเปลี่ยนด้านการเรียนการสอนในสถาบันระดับอุดมศึกษาของผู้เรียนจากประเทศสมาชิกอาเซียนเป็นเวลา 1 ภาคเรียน (หรือ 1 ปี)

6. จัดให้มีการส่งเสริมความร่วมมือ มีการดำเนินงานในรูปแบบลักษณะที่เป็นเครือข่ายระหว่างสถาบันการศึกษาแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมระหว่างประเทศสมาชิก

7. จัดให้มีการทำหลักสูตรอาเซียนศึกษาระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา

8. จัดให้มีการพัฒนาระดับผู้นำเยาวชนอาเซียนอย่างต่อเนื่อง และจัดให้มีการแข่งขันความรู้ด้านต่าง ๆ ในระดับเยาวชน

แผนงานการจัดตั้งประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (พ.ศ. 2552-2558)

ความสำคัญของการจัดตั้งประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน มีเป้าหมายที่จะทำให้เกิดประชาคมอาเซียนที่มีประชาชนเป็นศูนย์กลาง และมีสังคมที่รับผิดชอบ เพื่อก่อให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และความเป็นเอกภาพในหมู่ประชาชาติ และประชาชนอาเซียนโดยเสริมสร้างอัตลักษณ์ร่วมกัน และทำให้เกิดเป็นสังคมที่เอื้ออาทร และแบ่งปัน ซึ่งจะทำให้คุณภาพชีวิต และความเป็นอยู่ และสวัสดิการของประชาชนดีขึ้น สามารถตอบสนองต่อความต้องการของภูมิภาคในการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนเพื่อมุ่งไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน

โดยในการดำเนินการดังกล่าว อาเซียนจะส่งเสริมการเป็นอยู่ และคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน พร้อมจัดให้ประชาชนเข้าถึงโอกาสทางการศึกษาอย่างเท่าเทียมในด้านต่าง ๆ และลงทุนด้านการศึกษา การเรียนรู้ตลอดชีวิต การฝึกอบรม และการเสริมสร้างขีดความสามารถส่งเสริมนวัตกรรม และการประกอบการ ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีเชิงประยุกต์ในการดำเนินกิจกรรมด้านสังคม และเศรษฐกิจ โดยแผนงานดังกล่าว ได้ให้ความสำคัญต่อการบูรณาการด้านการศึกษาให้เป็นวาระของอาเซียนด้านการพัฒนา การสร้างสังคมความรู้ โดยให้เยาชนเข้าถึงการศึกษาอย่างทั่วถึงทุกระดับชั้น และส่งเสริมความรู้เรื่องของอาเซียนและอัตลักษณ์อาเซียนในกลุ่มเยาวชน

ดังนั้น คุณภาพของพลเมืองอาเซียน จึงมีบทบาทในการพัฒนาทางเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศในอาเซียนให้มีความเจริญก้าวหน้า และสามารถแข่งขันได้ในระดับสากล การวางแนวทางการจัดการศึกษาที่เหมาะสมกับปัจจุบัน และการใช้เทคโนโลยีการศึกษาเพื่อปรับวิธีการเรียนการสอนให้เหมาะสมสำหรับเยาวชน เพื่อให้เยาวชนอาเซียนสามารถเข้าถึงโอกาสทางการศึกษาได้อย่างเท่าเทียม โดยเฉพาะการปรับตัวสู่ความเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีในโลกยุคปัจจุบัน ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วที่จะส่งผลให้โลกและการศึกษาเข้าสู่ยุคโลกไร้พรมแดน

ความร่วมมือด้านการศึกษาของประชาคมอาเซียน

ความร่วมมืออาเซียนด้านการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของความร่วมมือเฉพาะด้านของอาเซียน โดยเริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ช่วงแรกของการก่อตั้งอาเซียน มีการจัดประชุมด้านการศึกษา (ASEAN Permanent Committee on Socio-Cultural Activities) ครั้งแรก ในช่วงเดือนตุลาคม พ.ศ. 2518

ในความร่วมมือดังกล่าวมีการพัฒนาเป็นลำดับ แต่กลไกการดำเนินงานเป็นไปค่อนข้างช้าในเชิงกลไกการบริหารจัดการ และในเชิงความร่วมมือ โดยในเชิงกลไกการบริหารจัดการนั้นมีความพยายามในการผลักดันให้เกิดความร่วมมือด้านการศึกษาของอาเซียนมีลักษณะทางการ และส่งผลในการกำหนดนโยบายทางการศึกษา เพื่อนำไปปฏิบัติเป็นรูปธรรมมากขึ้น ต่อมาอาเซียนมีนโยบายส่งเสริมด้านการศึกษา เพื่อให้ความร่วมมือด้านการศึกษาของอาเซียนเข้มแข็งขึ้น จึงได้มีการจัดตั้งกลไกการบริหารความร่วมมืออาเซียนด้านการศึกษาขึ้นในปีพ.ศ. 2532 ในชื่อ ASEAN Committee on Education (ASCOE) และในปีพ.ศ. 2548 ประเทศไทยได้ริเริ่ม และผลักดันเพื่อให้เกิดการจัดตั้งที่ประชุมรัฐมนตรีศึกษาอาเซียนขึ้นเป็นครั้งแรก โดยมีประเทศไทยเป็นเจ้าภาพอย่างไม่เป็นทางการที่กรุงเทพฯ โดยมีรัฐมนตรีทางด้านการศึกษาจากทุกประเทศอาเซียนเข้าร่วมประชุม และเสนอการจัดตั้งที่ประชุมรัฐมนตรีศึกษาอาเซียน (ASEAN Education Ministers' Meeting, ASED) โดยที่ประชุมรับรองให้มีการจัดประชุมคู่ขนานกับที่ประชุมสภารัฐมนตรีศึกษาแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ นับตั้งแต่ปีพ.ศ. 2549 เป็นต้นมา (พินิติ รตะนานุกูล, 2554)

กลไกขับเคลื่อนประชาคมอาเซียนด้านการศึกษา

กลไกการขับเคลื่อนด้านการศึกษาของประชาคมอาเซียนปรากฏรูปธรรมอย่างชัดเจนใน "ปฏิญญาว่าด้วยแผนงานสำหรับประชาคมเซียน" (ปฏิญญาว่าด้วยแผนงานสำหรับประชาคมอาเซียน ในระหว่างการประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 14 จังหวัดเพชรบุรี ประเทศไทย) ที่ได้ให้ความสำคัญของการศึกษาซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการนำอาเซียนบรรลุวิสัยทัศน์อาเซียน 2020 (ASEAN Vision 2020) โดยกำหนดให้อาเซียนมีวิสัยทัศน์สู่ภายนอก มีสันติสุข และเชื่อมโยงเข้าด้วยกันบนหลักแห่งอธิปไตยความเสมอภาค และอยู่ร่วมกันอย่างกลมกลืน การพัฒนาที่มีพลวัตร และการรวมตัวทางเศรษฐกิจที่ใกล้ชิดภายในสังคมที่เอื้ออาทรที่ระลึกถึงสายสัมพันธ์ทางประวัติศาสตร์ที่มีอยู่ ด้วยความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันภายใต้วิสัยทัศเดียวกันของภูมิภาค

คณะทำงานวิชาการ สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2555) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพื่อให้ประชาชนอาเซียนสามารถเข้าถึง การศึกษา การเรียนรู้ตลอดชีวิต การฝึกอบรม นวัตกรรม การใช้เทคโนโลยีการศึกษา การดูแลคุณภาพการทำงาน สนับสนุนการประกอบอาชีพ รวมถึงการเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศ การวิจัยพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี ภายใต้ประเด็นสำคัญได้แก่ ความร่วมมือทางด้านวิชาการ และการพัฒนาด้านการศึกษา ซึ่งจะช่วยสนับสนุนกระบวนการรวมตัวของอาเซียน และเสริมสร้างขีดความสามารถในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และลดช่องว่างการพัฒนาในระดับภูมิภาค

กรมอาเซียน กระทรวงการต่างประเทศ (2556) กล่าวถึง การขับเคลื่อนความร่วมมือด้านการศึกษาในอาเซียน ซึ่งปรากฏในร่างแผนงานการ

จัดตั้งประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน ได้กำหนดทิศทางและเป้าหมายในการดำเนินการเพื่อก้าวสู่ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน ด้วยการพัฒนาแรงงานฝีมือในภูมิภาค สร้างแรงงานที่มีประสิทธิภาพในการแข่งขันกับประชาคมโลก และสร้างความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับประเทศในภูมิภาค สร้างเครือข่ายทางการศึกษา โดยเฉพาะความร่วมมือทางวิชาการในระดับอุดมศึกษา และมหาวิทยาลัยในอาเซียน โดยมีมาตรการที่สำคัญ คือ

1. ปรับปรุงคุณภาพการศึกษาให้เหมาะสม รวมถึงการฝึกอบรมทางด้านเทคนิควิชาชีพ และทักษะในการศึกษาในภูมิภาคอาเซียน จัดตั้งโครงการแลกเปลี่ยนบุคลากรด้านการศึกษา รวมทั้งฝึกอบรมครูผู้สอนให้ใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสารสนเทศในการส่งเสริมการศึกษา และการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยการเปิดกว้างทางการศึกษาทางไกล และการศึกษาทางอินเตอร์เน็ต

2. ส่งเสริมการสร้างเครือข่ายทางด้านการศึกษาในทุกระดับ ระหว่างสถาบันการศึกษา และเครือข่ายระหว่างมหาวิทยาลัย ส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนนักเรียน เจ้าหน้าที่ด้านการศึกษา และการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เชี่ยวชาญ รวมทั้งการจัดตั้งกลุ่มวิจัยระหว่างสถาบันการศึกษาขั้นสูงในอาเซียน

3. ส่งเสริมการเข้าถึงการศึกษาอย่างเท่าเทียม สำหรับสตรีและเด็กผู้หญิง และส่งเสริมการแลกเปลี่ยนและแนวปฏิบัติที่ดี ในเรื่องความละเอียดอ่อนทางเพศ บรรจุค่านิยมร่วม และมรดกทางวัฒนธรรมในหลักสูตรการศึกษา รวมทั้งพัฒนาสื่อการสอนอย่างทั่วถึง

4. ดำเนินการจัดตั้งกองทุนสำหรับเยาวชนอาเซียนเพื่อสนับสนุนโครงการ กิจกรรมต่างๆ ของเยาวชนในอาเซียน มีเวทีแลกเปลี่ยนนักแสดงทางวัฒนธรรม และนักวิชาการระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนผ่านระบบการศึกษา เพื่อให้เข้าถึง และมีความเข้าใจในเรื่องความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมของประเทศสมาชิกอาเซียน

การขับเคลื่อนด้านเทคโนโลยีการศึกษาของประชาคมอาเซียน

การขับเคลื่อนด้านเทคโนโลยีการศึกษาของอาเซียนมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาพลเมืองอาเซียน สู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน โดยอาเซียนได้สนับสนุนการสร้างเครือข่ายแหล่งความรู้ และความร่วมมือทางวัฒนธรรมและการศึกษาร่วมกับประชาคมโลก โดยเฉพาะในประชาคมอาเซียน เพื่อให้เกิดการไหลเวียนทางวัฒนธรรม และการศึกษา ในรูปแบบการแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ โดยการสร้างเครือข่ายเทคโนโลยีและแหล่งการเรียนรู้ เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาประชาคมอาเซียน (ทศพล นรทัศน์, 2560) สำหรับกระทรวงศึกษาธิการของไทยได้เตรียมความพร้อมในด้านการศึกษา โดยส่งเสริมและสนับสนุนให้ประเทศไทยเป็นผู้นำด้านการศึกษา (Education Hub) โดยในแผนการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นการจัดการศึกษาด้วยเทคโนโลยีอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ และส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริการและจัดการศึกษา สำหรับด้านเทคโนโลยีการศึกษาจะเน้นเครือข่ายทางการศึกษาโดยพัฒนาตามหลัก 3N ได้แก่ โครงข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ Ned Net (National Education Network) ศูนย์กลางรวบรวม จัดเก็บ และเชื่อมโยงข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษา NEIS (National Education Information System) และศูนย์การเรียนรู้แห่งชาติ NLC (National Learning Center) เพื่อให้ผู้เรียนได้มีการเรียนรู้ด้วยตนเองตลอดเวลา มีการพัฒนาผู้เรียนสู่การเป็นพลเมืองอาเซียน เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข มีความเอื้ออาทร โดยใช้การศึกษาและเทคโนโลยีการศึกษา เป็นกลไกในการสร้างวัฒนธรรมทางการ

ศึกษาใหม่ นักศึกษาที่จบจากอุดมศึกษา หรืออาชีวศึกษาจะต้องเป็นแรงงานที่มีคุณภาพ มีทักษะการทำงานร่วมกันในประชาคมอาเซียน นอกจากนี้ยังส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางด้านอาเซียนศึกษา เป็นศูนย์การเรียนรู้ด้านศาสนาและวัฒนธรรม เพื่อพัฒนาไปสู่ประชาคมอาเซียนและสากลต่อไป สำหรับประเทศฟิลิปปินส์ได้ดำเนินการนำร่องด้านเทคโนโลยีการศึกษา โดยสนับสนุนการบูรณาการทางการศึกษาในภูมิภาค โดยมีการเสริมสร้างศักยภาพการแข่งขันของอาเซียนในเวทีโลก มีการบูรณาการด้านเทคโนโลยีการศึกษาและสารสนเทศในหลักสูตรการศึกษา เพื่อให้นักเรียนในอาเซียนสามารถเรียนรู้ผ่านสื่อการศึกษาทางเว็บไซต์หรือสื่อการสอนโดยใช้เทคโนโลยีแบบต่าง ๆ ได้อย่างทั่วถึง สำหรับประเทศไทยได้มีการดำเนินการเกี่ยวกับการออกแบบสื่อการสอนทางเทคโนโลยีการศึกษา เพื่อบูรณาการทางการศึกษาสำหรับเยาวชน โดยมีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และเทคโนโลยีการศึกษา ในการจัดการเรียนการสอน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาเยาวชนให้สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง และมีทักษะการใช้เทคโนโลยีในปัจจุบัน สำหรับแนวคิดการใช้เทคโนโลยีการศึกษามาใช้ในการจัดการเรียนการสอน มีดังนี้

แนวคิดสื่อสังคมออนไลน์กับการศึกษา

ราชบัณฑิตยสถาน (2556) ได้บัญญัติคำว่า “Social Media” ไว้คือ “สื่อสังคม” หมายถึง สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งเป็นสื่อกลางที่ให้บุคคลทั่วไปมีส่วนร่วมสร้างและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่าง ๆ ผ่านอินเทอร์เน็ตได้ สื่อเหล่านี้เป็นของบริษัทต่าง ๆ ให้บริการผ่านเว็บไซต์ของตน เช่น เฟซบุ๊ก (Facebook) อินสตาแกรม (Instagram) ทวิตเตอร์ (Twitter) วิกิพีเดีย (Wikipedia) เป็นต้น

ธนะวัฒน์ วรรณประภา (2560) กล่าวว่า สื่อสังคมออนไลน์ เป็นส่วนหนึ่งของเทคโนโลยีเว็บ 2.0 เป็นเครื่องมือที่ทำงานบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตทั้งในเครื่องคอมพิวเตอร์ส่วนบุคคลและอุปกรณ์มือถือ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการติดต่อสื่อสาร แลกเปลี่ยน แบ่งปันเรื่องราวเหตุการณ์ต่าง ๆ ระหว่างบุคคล หรือกลุ่มในเครือข่ายเดียวกัน

มีนักวิจัยหลายท่านได้พยายามพัฒนาสื่อสังคมออนไลน์มาใช้ในการศึกษา เช่น

ศศิธร สุดประโคน (2554) ได้ศึกษาผลของบทเรียนบนเว็บที่มีการประยุกต์ใช้สื่อสังคมออนไลน์ เรื่อง ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนด้วยบทเรียนบนเว็บที่ประยุกต์ใช้สื่อสังคมออนไลน์สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ณัฐพล บัวอุไร (2555) ได้ศึกษาผลการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สื่อสังคมออนไลน์ตามทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง วิชาการสร้างงานสื่อผสม เรื่องคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ ลำลูกกา ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0 .01 ความสามารถในการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองของนักเรียน และความสามารถในการใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการเรียนรู้ทั้ง 4 ครั้งของการวัดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.1 2) นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สื่อสังคมออนไลน์ในระดับมาก

ธนะวัฒน์ วรรณประภา (2558) ได้ศึกษารูปแบบการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการสังเคราะห์

ข้อมูลโดยการเรียนรู้แบบนำตนเองผ่านสื่อสังคมออนไลน์ สำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี ผลการวิจัยพบว่า ขั้นตอนการเรียนการสอนผ่านสื่อสังคมออนไลน์ มี 6 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นสัญญาการเรียน 2) ขั้นการกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ 3) ขั้นการรวบรวมข้อมูล 3.1) การวางแผนการเรียนรู้ 3.2) การแสวงหาความรู้ใหม่ 4) ขั้นการจัดการข้อมูล 4.1) การตรวจสอบคุณภาพข้อมูล 4.2) การสังเคราะห์ข้อมูล 5) ขั้นการประยุกต์ใช้ข้อมูล 5.1) การสร้างผลงาน 5.2) การนำเสนอผลงาน และ 6) ขั้นการประเมินชิ้นงาน

กล่าวโดยสรุป การใช้สื่อสังคมออนไลน์กับการศึกษาในการเรียนการสอนปัจจุบัน เป็นสิ่งสำคัญ ที่ผู้สอนสามารถนำมาประยุกต์ใช้ เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจและเป็นเทคนิคที่จะช่วยให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้อีกทางหนึ่ง ซึ่งจะส่งผลให้เกิดเป็นเครือข่าย และเกิดความร่วมมือกันระหว่างครูกับครู นักเรียนกับครู และนักเรียนกับนักเรียนด้วยกัน โดยไม่มีข้อจำกัดเรื่องเวลา สถานที่ และก่อให้เกิดการเรียนรู้แบบไม่มีที่สิ้นสุด

แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนการสอนแบบผสมผสาน

อาคม โพธิ์สุวรรณ (2558) ได้สรุปการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน (Blended learning) หมายถึง กระบวนการเรียนรู้ที่ผสมผสานรูปแบบการเรียนรู้ที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในห้องเรียน ผสมผสานกับการเรียนรู้นอกห้องเรียนที่ผู้เรียนผู้สอนไม่เผชิญหน้ากัน หรือการใช้แหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่หลากหลาย กระบวนการเรียนรู้และกิจกรรมเกิดขึ้นจากวิธีการสอน มีรูปแบบการเรียนการสอนที่หลากหลาย โดยมีเป้าหมายอยู่ที่การให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายการเรียนรู้เป็นสำคัญ

อนิรุทธ สติมั่น (2558) อธิบายว่า การผสมผสานในการเรียนการสอนแบบผสมผสานนั้น เป็นการพิจารณาถึงสัดส่วนของการเรียนการสอนอิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้ในการเรียนการสอนของทั้งวิชา และยังหมายถึง การผสมผสานของรูปแบบการใช้สื่อ หรือกิจกรรมต่างๆ

กล่าวโดยสรุป การสอนด้วยวิธีการเรียนรู้แบบผสมผสานนั้น ผู้สอนสามารถใช้วิธีการสอนสองวิธีหรือมากกว่าในการเรียนการสอน เช่น ผู้สอนนำเสนอเนื้อหาบทเรียนผ่านเทคโนโลยีร่วมกับการสอนแบบเผชิญหน้า การเรียนการสอนแบบผสมผสานได้รับความนิยมและแพร่หลายกว้างขวางมากขึ้นในปัจจุบัน เป็นการบูรณาการระหว่างการเรียนในชั้นเรียนและการเรียนแบบออนไลน์ สามารถช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนและการใช้เวลาในชั้นเรียนได้อย่างเหมาะสม

แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนการสอนแบบอีเลิร์นนิง

ถนอมพร เลาหจรัสแสง (2545: 4) ได้ให้คำจำกัดความไว้คือ การเรียนในลักษณะใดก็ได้ เป็นการถ่ายทอดเนื้อหาผ่านทางอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ไม่ว่าจะเป็นคอมพิวเตอร์ เครือข่ายอินเทอร์เน็ต อินทราเน็ต หรือทางสัญญาณโทรทัศน์ หรือดาวเทียม ซึ่งเนื้อหาอาจอยู่ในรูปแบบการเรียนเช่น คอมพิวเตอร์ช่วยสอน การสอนบนเว็บ เป็นต้น

กิดานันท์ มลิทอง (2548: 279) ได้ให้ความหมายว่า อิเลิร์นนิง หรือ การเรียนอิเล็กทรอนิกส์ หมายถึง การเรียนการสอนที่มีได้ทุกที่ทุกเวลาด้วยคอมพิวเตอร์ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต โดยใช้การสื่อสารทางไกลด้วยการส่งสัญญาณผ่านดาวเทียมและสายโทรศัพท์ มีการใช้เว็บในการนำเสนอบทเรียนออนไลน์ในลักษณะ

สื่อหลายมิติ และมีการสื่อสารระหว่างผู้สอนและผู้เรียน หรือระหว่างผู้เรียนด้วยกันเอง ทั้งแบบประสานเวลา และไม่ประสานเวลา ผ่านทางการสนทนา อีเมล์ เว็บบอร์ด และการประชุมทางไกล

การออกแบบบทเรียนอิเลิร์นนิงตามหลักการจัดการเรียนการสอน 9 ขั้นของกาเย่ เป็นกลยุทธ์การสอนที่ได้รับความนิยมในการจัดการเรียนการสอน โดยผู้ที่สนใจในการออกแบบการเรียนการสอนแบบ e-learning สามารถนำไปใช้ในการออกแบบบทเรียนที่มีคุณภาพและตรงตามลักษณะผู้เรียน (วิชิต เทพประสิทธิ์, 2550) ขั้นตอนการสอน 9 ขั้นของกาเย่ มีขั้นตอนการสอนเป็นลำดับดังนี้ (Gagne and Briggs, 1985)

1. ขั้นดึงความสนใจ (Gaining attention) เพื่อเร้าให้ผู้เรียนเกิดความตั้งใจในการเรียน

2. ขั้นให้ผู้เรียนทราบจุดประสงค์ (Informing the learner of the objective) เพื่อให้ผู้เรียนได้ทราบว่า ผู้เรียนจะเรียนรู้อะไร ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีความหมาย

3. ขั้นกระตุ้นการเรียนรู้ที่มีอยู่เดิม (Stimulating recall of prerequisite learning) เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนนำความรู้ที่มีอยู่เดิมมาสัมพันธ์กับความรู้ใหม่

4. ขั้นให้สื่อสิ่งเร้า (Presenting the stimulus material) สิ่งเร้าที่แสดงหรือสื่อให้แก่ผู้เรียนเป็นสิ่งเร้าที่เกี่ยวข้องกับการกระทำ (Performance) ซึ่งสะท้อนให้เห็นสิ่งที่ผู้เรียนจะต้องเรียนรู้

5. ขั้นให้แนวทางสู่การเรียนรู้ (Providing “learning guidance”) ผู้สอนอาจใช้คำถามช่วยชี้นำให้ผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนได้กฎเกณฑ์และเกิดความคิดรวบยอดเกี่ยวกับเรื่องนั้นๆ

6. ขั้นให้แสดงออก (Eliciting the performance) ผู้สอนอาจให้ผู้เรียนแสดงหรือทำให้ดูเพื่อให้ผู้เรียนได้แสดงความสามารถเมื่อได้รับแนวทางหรือการบอกแล้ว

7. ขั้นให้ข้อมูลป้อนกลับ (Providing feeding) เป็นขั้นที่ช่วยให้ผู้เรียนได้ทราบถึงผลที่ตนปฏิบัติหรือแสดงว่าได้ผลดีเพียงใด

8. ขั้นประเมินผล (Assessing the performance) เป็นขั้นของการตรวจสอบผลการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคนว่ามีความตั้งใจในการเรียนและมีความรู้ความคิดถูกต้องมากน้อยเพียงใด

9. ขั้นส่งเสริมความคงทนและการถ่ายโยง (Enhancing retention and transfer) เป็นขั้นของการให้ผู้เรียนได้นำความรู้ที่ได้นั้นไปเชื่อมโยงสัมพันธ์กับข้อมูลใหม่ เพื่อเสริมความจำหรือทำให้เกิดความรู้ใหม่ เช่นให้ทำแบบฝึกหัดหรือทบทวน

กล่าวโดยสรุป การเรียนแบบอีเลิร์นนิงเป็นการศึกษาแบบออนไลน์ อาศัยเครือข่ายอินเตอร์เน็ตเป็นช่องทางในการถ่ายทอดเนื้อหาและติดต่อสื่อสารระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน และระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน เป็นการเรียนรู้ด้วยตนเอง ผู้เรียนสามารถควบคุมทิศทางการเรียนของตนได้ตามความสามารถและความสนใจของตนเอง เป็นการเรียนที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยมีปฏิสัมพันธ์บนเครือข่ายออนไลน์โดยมีเนื้อหาของบทเรียนประกอบด้วย ข้อความ รูปภาพ เสียง วีดีโอ และมัลติมีเดียอื่นๆ เพื่อกระตุ้นความสนใจ ด้วยการอาศัยเทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์สำหรับทุกคน เรียนได้ทุกสถานที่และทุกเวลา

กิตติ สีสัน (2560) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของเทคโนโลยีการศึกษา เป็นรายด้าน ดังนี้

1) ด้านประโยชน์สำหรับผู้เรียน ผู้เรียนจะได้รับประโยชน์ดังนี้

1. ทำให้ผู้เรียนมีโอกาสใช้ความสามารถของตนเองในการเรียนรู้อย่างเต็มที่

2. ผู้เรียนมีโอกาสตัดสินใจในการเลือกเรียนตามช่องทางที่เหมาะกับความสามารถของตนเอง

3. ทำให้กระบวนการเรียนรู้ง่ายขึ้น

4. ผู้เรียนมีอิสระในการเลือก

5. ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ในทุกเวลาทุกสถานที่

6. ทำให้การเรียนมีประสิทธิภาพมากขึ้น

7. ลดเวลาในการเรียนรู้และผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้มากกว่าเดิมในเวลาเท่ากัน

8. ทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ทั้งในแนวกว้างและแนวลึก

9. ช่วยให้ผู้เรียนรู้จักเสาะหาแหล่งการเรียนรู้

10. ฝึกให้ผู้เรียนคิดเป็น และสามารถแก้ปัญหาด้วยตนเองได้

2) ด้านประโยชน์สำหรับผู้สอน ผู้สอนจะได้ประโยชน์ดังนี้

1. ทำให้ประสิทธิภาพของการสอนสูงขึ้น

2. ผู้สอนสามารถจัดกิจกรรมได้หลากหลาย

3. ทำให้ผู้สอนมีเวลามากขึ้น จึงใช้เวลาที่เหลือในการเตรียมการสอนได้เต็มที่

4. ทำให้กระบวนการสอนง่ายขึ้น

5. ลดเวลาในการสอนน้อยลง

6. สามารถเพิ่มเนื้อหาและจุดมุ่งหมายในการสอนมากขึ้น

7. ผู้สอนไม่ต้องใช้เวลาสอนทั้งหมดอยู่ในชั้นเรียนเพราะบทบาทส่วนหนึ่งผู้เรียนทำเอง

8. ผู้สอนสามารถแก้ปัญหาความไม่ถนัดของตนเองได้

9. ผู้สอนสามารถสอนผู้เรียนได้เนื้อหาที่กว้างและลึกซึ้งกว่าเดิม

10. ง่ายในการประเมิน เพราะการใช้เทคโนโลยี มุ่งให้ผู้เรียนประเมินตนเองด้วย

3) ด้านประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาจะได้รับประโยชน์ดังนี้

1. สามารถเปิดโอกาสของการเรียนรู้ได้อย่างแท้จริง

2. ทำให้ลดช่องว่างทางการศึกษาให้น้อยลง

3. สามารถสร้างผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพมากกว่าเดิม

4. ทำให้การจัดการและการบริหารเป็นระบบมากขึ้น

5. ทำให้ลดการใช้งบประมาณและสามารถใช้งบประมาณที่มีอยู่ให้คุ้มค่า

6. สามารถแก้ปัญหาทางการศึกษาได้หลายประการ

กล่าวโดยสรุป ในอดีตเราจะนิยามคนไม่รู้หนังสือว่า “อ่านไม่ออก เขียนไม่ได้” แต่ในยุคศตวรรษที่ 21 นิยามดังกล่าวได้เปลี่ยนไปเป็น “เรียนรู้ไม่เป็น แสวงหาความรู้ไม่ได้” เนื่องด้วยบริบทต่าง ๆ ที่เปลี่ยนไป ผู้คนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้ง่ายกว่าในอดีต ด้วยเทคโนโลยีที่พัฒนาไปอย่างก้าวกระโดด ได้ทำให้โลกใบนี้เล็กลง ทำให้ผู้คนสามารถเชื่อมต่อถึงกันได้ทุกเวลาและสถานที่ นอกจากนี้ การศึกษาและการเรียนรู้ต้องเรียนกันตลอดชีวิต ดังนั้นเยาวชนอาเซียนในศตวรรษที่ 21 จะต้องมีทักษะการเรียนรู้ และสร้างนวัตกรรมใหม่ (Learning and Innovation Skills) มั่นฝึกฝน พัฒนาตนเอง เรียนให้เกิดทักษะเรียนโดยปฏิบัติ (Learning by Doing) ด้วยการคิดวิเคราะห์ เรียนรู้วิธีการแก้ปัญหา มีความคิดสร้างสรรค์ มีทักษะในการสื่อสาร และทักษะแห่ง

ความร่วมมือ หรือเรียกง่ายๆ ว่า ต้องมี 4C คือ Communication Collaboration Creativity และ Critical Thinking และที่ขาดไม่ได้คือ ทักษะด้านสารสนเทศ ทักษะการใช้สื่อเทคโนโลยีการศึกษา และทักษะการใช้เทคโนโลยีในปัจจุบัน (Information, Media and Technology Skills) เมื่อโลกเปลี่ยน ระบบการศึกษา และแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่ต้องปรับเปลี่ยนในศตวรรษที่ 21 ที่ต้อง “ก้าวข้ามสาระวิชา” ไปสู่การเรียนรู้ “ทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21” (21st Century Skills) ดังนั้น เมื่อบริบทเปลี่ยนแปลงไป บทบาทของตัวแสดงในสภาพแวดล้อมของการเรียนจึงต้องเปลี่ยนไปด้วย โดยเฉพาะบทบาทของครูผู้สอนต่อผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 กล่าวคือ จากครูที่เคยเป็นศูนย์กลางในการสอนทำหน้าที่ในการป้อนข้อมูล ครูต้องปรับเปลี่ยนบทบาทจากครูผู้สอนที่ทำหน้าที่เป็น “ผู้รู้” (Teacher) เป็นบทบาท “ผู้ฝึก” (Coach) โดยมีบทบาทในการสร้างสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนให้ผู้เรียนเกิดความสนใจใฝ่หาความรู้นอกห้องเรียน และฝึกให้ผู้เรียนคิดตั้งคำถาม และแก้ปัญหา รวมทั้งส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ และการแบ่งปันความคิดความรู้ และการแสดงออกระหว่างผู้เรียนผ่านหลักสูตร และการจัดกระบวนการเรียนการสอนที่เหมาะสมผ่านเทคโนโลยีการศึกษาในปัจจุบัน เช่น การใช้สื่อสังคมออนไลน์ การเรียนแบบผสมผสาน และการเรียนแบบอีเลิร์นนิง การนำเสนอเทคโนโลยีดังกล่าวเป็นเพียงส่วนหนึ่งของผู้เขียน ทั้งนี้ผู้อ่านสามารถศึกษา และค้นหาวิธีการออกแบบการเรียนการสอนในวิธีอื่นๆ ตามสภาพแวดล้อมของตนเองที่เหมาะสม โดยครูผู้สอนจะมีบทบาทเป็นเพียง Coach คอยแนะนำผู้เรียนให้มีทักษะในการคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา และการตัดสินใจ โดยเน้นทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ตลอดเวลา ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต และพัฒนาทักษะการอยู่ในสังคมร่วมกัน การเลือกใช้เทคโนโลยีการศึกษาที่เหมาะสมกับผู้เรียน จะนำไปสู่ความเข้มแข็งของเยาวชนในอาเซียน เพื่อพร้อมรับกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกในยุคปัจจุบัน

บทบาทของเทคโนโลยีการศึกษาในศตวรรษที่ 21

การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและเทคโนโลยีการศึกษาในศตวรรษที่ 21 สามารถสรุปบทบาทได้ 2 ประเด็นหลัก คือ 1) การใช้เทคโนโลยีการศึกษาเพื่อเพิ่มผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ที่เป็นการมุ่งเน้นการเพิ่มคุณภาพและการเข้าถึงการศึกษาในระดับจุลภาค นักการศึกษาส่วนใหญ่ให้ข้อสังเกตการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ที่ควรมุ่งเน้นการเพิ่มผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน การเรียนการสอนอาศัยแนวคิดวิธีการสอนแบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Student-centered) โดยการสอนเนื้อหาวิชาจะอาศัยผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านสื่อการเรียนแบบอิเล็กทรอนิกส์นอกชั้นเรียน โดยสื่อเหล่านี้อาจเป็นสื่อที่ปรับตามความสามารถของผู้เรียน (Adaptive Content) ผู้สอนจะปรับเปลี่ยนบทบาทเป็นผู้อำนวยการเรียน (Facilitator) ของผู้เรียน ซึ่งจะใช้ชั้นเรียนเป็นเพียงเวทีแลกเปลี่ยนหารือในประเด็นเนื้อหากับผู้เรียน หรือกลุ่มของผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสวิเคราะห์ และวิพากษ์เนื้อหาในมุมมองที่ต่างกัน และ 2) การใช้เทคโนโลยีเพื่อการบริหารระบบการศึกษา ที่เป็นการมุ่งเน้นการกำหนดทิศทาง และการเพิ่มประสิทธิภาพของระบบการศึกษาโดยรวมเชิงมหภาค การวางนโยบายด้านการศึกษาของประเทศจำเป็นต้องรู้สภาวการณ์ และมิติที่หลากหลายของระบบการศึกษา ซึ่งรวมถึงมิติของผู้เรียน มิติของผู้สอน และมิติของผู้จัดการศึกษา ข้อมูลเหล่านี้จะใช้เป็นพื้นฐานของการตัดสินใจ และจัดระบบนโยบายการศึกษา ให้สามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของการศึกษาในปัจจุบันได้อย่างทันท่วงที

แนวโน้มเทคโนโลยีการศึกษาในศตวรรษที่ 21

ด้วยเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยมีแนวโน้มที่จะพัฒนาคอมพิวเตอร์ให้มีความสามารถใกล้เคียงกับมนุษย์ เช่น การเข้าใจภาษาสื่อสารของมนุษย์ โครงข่ายประสาทเทียม ระบบจำลอง และระบบเสมือนจริง โดยผู้พัฒนาพยายามนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ทางการศึกษา โดยให้ความสำคัญกับการเรียนการสอนนอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย เน้นการศึกษาเป็นรายบุคคล การศึกษาเพื่อมวลชน และการศึกษาเพื่อคนด้อยโอกาส สำหรับกระทรวงศึกษาธิการสหรัฐอเมริกา ได้มีงานวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาพิเศษ งานวิจัยมุ่งไปที่การพัฒนาวิธีการเรียนการสอนที่จะช่วยให้คนพิการ เอาชนะข้อจำกัดทางด้านร่างกาย และข้อจำกัดที่เกี่ยวกับประสาทสัมผัส ด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษา สำหรับแนวโน้มการใช้เทคโนโลยีการศึกษาสำหรับศตวรรษที่ 21 ที่สำคัญคือ

1. Ubiquitous Learning คือ การเรียนรู้รอบทิศทางโดยอาศัยเครือข่ายไร้สายในการศึกษา ทั้ง Mobile Learning Tablet WiFi เป็นต้น

2. Video streaming คือ การให้บริการสื่อมัลติมีเดียประเภท วิดีโอ ผ่านทางอินเตอร์เน็ต ด้วยเทคโนโลยี streaming ซึ่งคล้ายกับ radio streaming แต่แตกต่างตรงที่เปลี่ยนจากประเภทเสียง เป็นการเผยแพร่ประเภท วิดีโอ โดยถ้าจะให้มองเห็นภาพของ วีดิโอสตรีมมิ่งชัดเจนขึ้นให้มองถึงการถ่ายทอดสด หรือรายการที่ออกอากาศทางโทรทัศน์ ซึ่งวีดิโอสตรีมมิ่ง จะมีลักษณะเดียวกัน แต่เปลี่ยนมาเผยแพร่ทางอินเตอร์เน็ต

3. Hybrid Learning/Blended Learning คือ การเรียนการสอนแบบผสมผสานระหว่าง E-Learning และชั้นเรียน

4. HyFlex Learning คือ การเรียนการสอนผสมผสานแบบยืดหยุ่นที่ให้ผู้เรียนมีทางเลือกด้วยตนเอง ออกแบบการเรียนด้วยตนเองทั้งการเรียนการสอนออนไลน์ เผชิญหน้า หรือค้นคว้าด้วยตนเองตามแหล่งการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับเนื้อหา

ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

อนิรุทธ สติมั่น (2558) กล่าวว่า ผู้เรียนที่เกิดมาพร้อมกับยุคที่คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต เครื่องมือสื่อสาร โทรศัพท์มือถือ และเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ เป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวัน ทำให้เกิดการคลั่งไคล้กับเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ ชอบการเรียนรู้แต่มักจำกัดเฉพาะในเรื่องที่สนใจ โดยผู้เรียนยุคใหม่ต้องมีทักษะที่จำเป็น 8 ประการคือ 1. ความรับผิดชอบและพึ่งพาตนเองในการเรียนรู้) Autonomous Learning) 2. ทักษะด้านการคิด (Thinking Skills) 3. ทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างมีประสิทธิภาพ) Effective Collaborators) 4. ทักษะในการสืบเสาะค้นหา) Inquirers) 5. ความกระตือรือร้น) active learners) 6. ทักษะพื้นฐานด้านไอซีที) ICT skills) 7.ทักษะในด้านการใช้ภาษาสากล) Second Language Skills) 8.ความสนใจในวัฒนธรรม) Engaged with Cultural)

มีนักวิชาการและนักการศึกษา หลายท่านได้ให้ความหมายของ ทักษะการเรียนรู้ในศตรววษที่ 21 ไว้ดังนี้

จอห์น แบเรลล์ (2556) พูดถึงการเรียนรู้จากปัญหาเป็นวิธีการที่ดีที่สุดในการพัฒนาทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 เขาอธิบายวิธีที่ครูจะสามารถปรับเปลี่ยนหลักสูตรจากวิธีสอนอยู่ฝ่ายเดียวไปสู่การสอนที่เปิดให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาและตั้งคำถาม ตัวอย่างเชิงรูปธรรมของเขา

แสดงให้เห็นว่าการสืบค้นจากปัญหาสามารถปรับใช้ได้กับนักเรียนทุกวัย ทุกระดับความสามารถ และนักเรียนที่มีปัญหาในการเรียนทุกรูปแบบ

เดวิด จอห์นสัน และโรเจอร์ จอห์นสัน (2556) ได้ชี้ให้เห็นความท้าทายสำคัญ 4 ประการในศตวรรษที่ 21 คือ 1) การพึ่งพากันในระดับโลกมากขึ้น 2) จำนวนประเทศประชาธิปไตยเพิ่มขึ้น 3) ความต้องการผู้ประกอบการที่มีความคิดสร้างสรรค์ 4) ความสำคัญของความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่มีต่อการพัฒนาอัตลักษณ์ส่วนบุคคล โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ การวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ และการต่อรองเพื่อแก้ปัญหา มีบทบาทอย่างยิ่งในการสอนนักเรียนให้มีความสามารถ และมีคุณค่าที่จำเป็นต่อการรับมือในศตวรรษที่ 21

ดักลาส ฟิชเชอร์ และแนนซี เฟรย์ (2556) ได้อธิบายวิธีการ 3 อย่าง ที่ครูสามารถรับมือกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอย่างสุดขั้ว และความต้องการของนักเรียนในศตวรรษที่ 21 วิธีดังกล่าวคือ 1) การพิจารณาหน้าที่การใช้งานมากกว่าตัวเครื่องมือ 2) การทบทวนนโยบายด้านเทคโนโลยี และ 3) การพัฒนาความคิดของนักเรียนผ่านการสอนอย่างจงใจ

วิลล์ ริชาร์ดสัน (2556) ได้เรียกร้องให้หันมาสนใจเทคโนโลยีเครือข่ายทางสังคมที่ได้รับความนิยมอย่างล้นหลาม โดยกล่าวว่าเทคโนโลยีอันทรงพลังนี้แม้จะมีปัญหามากมาย แต่ก็มีศักยภาพในการสร้างการเรียนรู้ได้อย่างมหาศาล เขาอธิบายถึงความนิยมของชั้นเรียนเสมือนในระดับโลก โดยเฉพาะความท้าทายของการเรียนรู้แบบไร้ข้อจำกัดจากชั้นเรียนเสมือนที่มีศักยภาพ และวิธีการที่ผู้สอนสามารถปรับตัวให้มีความรู้ด้านเครือข่ายเพื่อนำไปสู่การปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนและประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่นักเรียน

การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เป็นการกำหนดแนวปฏิบัติในการเสริมสร้างประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้ โดยเน้นที่องค์ความรู้ ทักษะ ความเชี่ยวชาญและสมรรถนะที่เกิดกับตัวผู้เรียน เพื่อใช้ในการดำรงชีวิตในสังคมแห่งความเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบัน

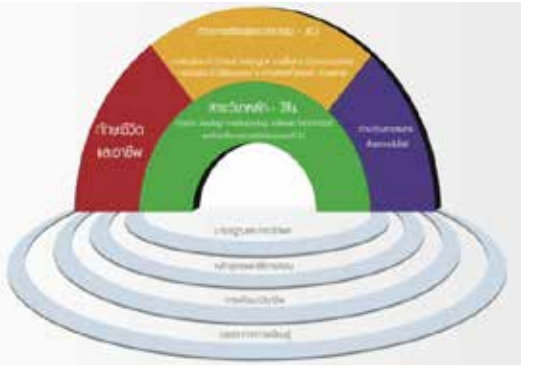

ภาพที่ 2 กรอบแนวคิดเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21
(**ที่มา:** slideshare.net)

ชัยยนต์ เพาพาน (2016) กล่าวถึงกรอบแนวคิดเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวาง เนื่องจากเป็นกรอบแนวคิดที่เน้นผลลัพธ์ที่เกิดกับผู้เรียน) Student Outcomes) ทั้งในด้านความรู้สาระวิชาหลัก) Core Subjects) และทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ที่จะช่วยผู้เรียนได้เตรียมความพร้อมในหลากหลายด้าน รวมทั้งระบบที่จะสนับสนุนการเรียนรู้ ได้แก่ มาตรฐานการประเมิน หลักสูตรและการเรียนการสอน การพัฒนาครู โดยจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้ ซึ่งครูจะเป็นผู้สอนไม่ได้ แต่ต้องให้นักเรียนเป็นผู้เรียนรู้ด้วยตนเอง โดยครูจะออกแบบการเรียนรู้ ฝึกฝนให้ตนเองเป็นโค้ช) Coach) และอำนวยความสะดวก (Facilitator) โดยใช้การเรียนรู้แบบ PBL (Problem-Based Learning) สำหรับนักเรียน ซึ่งสิ่งที่จะเป็นตัวช่วย

ของครูในการจัดการเรียนรู้คือ ชุมชนการเรียนรู้ครูเพื่อศิษย์) Professional Learning Communities: PLC) โดยเกิดจากการรวมตัวกันของครูเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำหน้าที่ของครูแต่ละคน

สังคมโลกและสังคมไทยในศตวรรษที่ 21

สังคมโลกและสังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา และในยุคปัจจุบันสังคมมีอัตราการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วมาก นักคิดในแวดวง ต่าง ๆ ของโลกและไทยต่างให้ความสนใจกับสภาพสังคมเป็นอย่างยิ่ง โดยได้มีนักคิดทั้งหลายเรียกสังคมในอนาคตสำหรับศตวรรษที่ 21 ในชื่อที่แตกต่างกันเช่น อัลวิน ทอฟฟเลอร์ (Alvin Toffler, 1980) เรียกว่า “ยุคคลื่นลูกที่สาม” (the third wave) โดยมองว่าการ เปลี่ยนแปลงของกระแสโลกจะเป็นการเปลี่ยนแปลงที่มีลักษณะ “ทั้งโลก” (global) ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การศึกษา ฯลฯ โดยมีเทคโนโลยีที่ทันสมัยเป็นตัวขับเคลื่อน ในขณะที่ริค ชมิดท์และเจเรด โคเฮน (Eric Schmidt and Jared Cohen, 2014) เรียกโลกยุคนี้ว่า “ยุคดิจิทัลเปลี่ยนโลก” (The New Digital Age) นอกจากนี้แล้วยังถูกเรียกในชื่ออื่น ๆ อีกว่าเป็น “ยุคโลกไร้พรมแดน” (borderless world) “ยุคโลกาภิวัตน์” (globalization) สุวิทย์ เมษิณทรีย์ (2550) อ้างถึงในจินตนา สุจจานันท์ (2556: 2) เรียกว่ายุค “โลกหลังสังคมฐานความรู้” (post knowledge-based society) โดยสอดคล้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และเน้นเรื่องกัลยาณมิตร ที่มีการเปลี่ยนรูปแบบของคนจากต่างคนต่างปิด ไปสู่ต่างคนต่างเปิด เป็นโลกที่ก้าวข้ามสังคมที่เน้นการแข่งขันไปสู่การร่วมสร้างสรรค์ เป็นโลกที่ภูมิปัญญาได้พัฒนาก้าวข้ามทรัพย์สินทางปัญญา สู่ภูมิปัญญามหาชน เช่น ยูทูบ (youtube) หรือ วิกิพีเดีย (wikipedia) โลกหลังสังคมฐานความรู้เป็นโลกที่เปลี่ยนวิถีชีวิตมนุษย์จากการพึ่งพิง ไปสู่ความเป็นอิสระและการพึ่งพาอาศัยกัน เมื่อพิจารณาแนวคิดของสุวิทย์ เมษิณทรีย์แล้ว จะเห็นว่าค่อนข้างมองโลกในแง่ดี ซึ่งแตกต่างจากแนวคิดของเจมส์ มาร์ติน (2553) ซึ่งปรากฏอยู่ในหนังสือของเขาที่ชื่อว่า “โลกแห่งศตวรรษที่ 21” (The Meaning of the 21st Century) เจมส์ได้เสนอแนวคิดว่า จะเกิดอะไรขึ้นบ้างในยุคศตวรรษที่ 21 ซึ่งค่อนข้างจะเป็นในทางลบ ถึงสิ่งที่อาจเกิดขึ้นกับเราในอนาคต โดยลูกหลานของเราจะมีบทบาทสำคัญต่อศตวรรษที่ 21 เราจำเป็นต้องสอนเกี่ยวกับอนาคตให้กับเขา และกระตุ้นให้สังคมตระหนัก และหาแนวทางแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น

ลักษณะของบุคคลในศตวรรษที่ 21

ความจริงแล้วความคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะของคนในศตวรรษที่ 21 มีมาก่อนจะถึงยุคศตวรรษที่ 21 ดังจะ เห็นได้จากองค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติหรือยูเนสโก (unesco) ได้ศึกษาแนวทางการจัดการศึกษาสำหรับศตวรรษที่ 21 โดยจัดให้มีการประชุมนานาชาติ เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ ของกลุ่มคนต่าง ๆ ทั่วโลก หลังจากนั้นคณะกรรมมาธิการนานาชาติว่าด้วยการศึกษาในศตวรรษที่ 21 แห่งยูเนสโก จำนวน 15 คน ได้สรุปแนวทางการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 เป็นรายงานและตั้งชื่อรายงานดังกล่าวว่า “Learning: The Treasure Within” แปลว่า “ขุมทรัพย์ในตน: การเรียนรู้สี่เสาหลัก” มีสาระสำคัญตอนหนึ่งที่กล่าวถึงซึ่งเป็นหลักในการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเรียกว่า “สี่เสาหลักทางการศึกษา” ประกอบด้วยการเรียนรู้ 4 แบบ ได้แก่ การเรียนรู้เพื่อรู้ (learning to know) การเรียนรู้เพื่อปฏิบัติได้) learning to do) การ

เรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกัน (learning to live together) และการเรียนรู้เพื่อชีวิต (learning to be) ซึ่งวิชัย วงศ์ใหญ่ (2554) ได้ขยายความการเรียนรู้แต่ละแบบมีรายละเอียดดังนี้

1. การเรียนรู้เพื่อรู้ หมายถึง การเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนากระบวนการคิด การแสวงหาความรู้และวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อให้สามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ตลอดชีวิต กระบวนการเรียนรู้เน้นการฝึกสติสมาธิ ความจำ ความคิด ผสมผสาน กับสภาพจริงและประสบการณ์ในการปฏิบัติ

2. การเรียนรู้เพื่อปฏิบัติได้ หมายถึง การเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาความสามารถและความชำนาญ รวมทั้งสมรรถนะ ทางด้านวิชาชีพ สามารถปฏิบัติงานเป็นหมู่คณะ สามารถประยุกต์องค์ความรู้ไปสู่การปฏิบัติงานและอาชีพ ได้อย่างเหมาะสม กระบวนการเรียนรู้จะเป็นการบูรณาการระหว่างความรู้ภาคทฤษฎีและการฝึกปฏิบัติที่เป็นประสบการณ์ต่าง ๆ ทางสังคม

3. การเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกัน หมายถึง การเรียนรู้ที่มุ่งให้ผู้เรียนสามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมพหุวัฒนธรรมได้อย่างมีความสุข มีความตระหนักในการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน การแก้ปัญหาความขัดแย้งด้วยสันติวิธีมีความเคารพสิทธิและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และเข้าใจความหลากหลายทางด้านวัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ ของแต่ละบุคคล ในสังคม

4. การเรียนรู้เพื่อชีวิต หมายถึง การเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านจิตใจ ร่างกาย และสติปัญญาให้ความสำคัญ กับจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ ภาษา และวัฒนธรรม เพื่อพัฒนาความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์มีความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม ศีลธรรม สามารถปรับตัวและปรับปรุงบุคลิกภาพของตน เข้าใจตนเองและผู้อื่น

จากการเรียนรู้ทั้ง 4 แบบ ซึ่งเป็น 4 เสาหลักของการศึกษาที่กล่าวมา อาจพิจารณาได้ว่า การเรียนรู้เพื่อรู้เป็นการ เรียนรู้ที่เน้นการพัฒนาสติปัญญา การเรียนรู้เพื่อปฏิบัติได้เป็นการเรียนรู้ที่เน้นการพัฒนาทักษะ การเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกัน เป็นการเรียนรู้ที่เน้นมนุษย์สัมพันธ์ ส่วนการเรียนรู้เพื่อชีวิตเป็นการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นมนุษย์ให้สมบูรณ์ ผู้เขียนมี ความเห็นว่าการเรียนรู้ 3 แบบแรกร่วมกัน ก่อให้เกิดการเรียนรู้แบบที่ 4 และการเรียนรู้ทั้ง 4 แบบ ต่างมีความสัมพันธ์กัน ดังภาพที่ 3

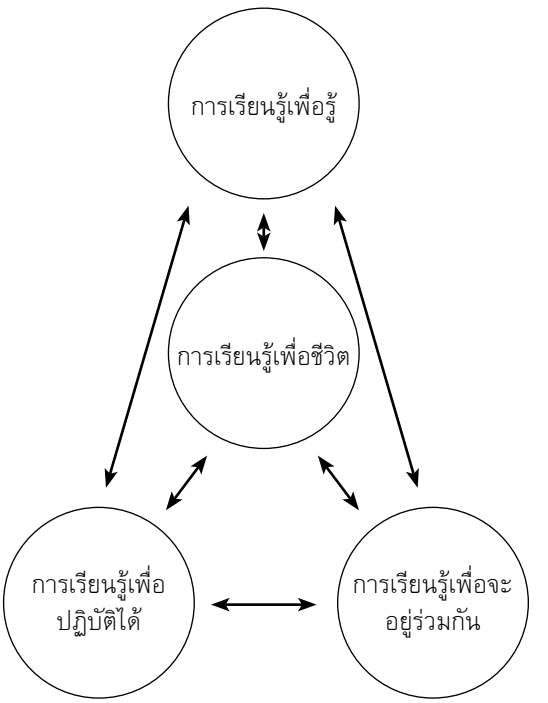

ภาพที่ 3 การเรียนรู้ 4 แบบ

บทสรุป

การผลักดันด้านการศึกษาของอาเซียนเพื่อพัฒนาเยาวชน และพลเมืองอาเซียนให้ได้รับการศึกษาอย่างเท่าเทียม และทั่วถึงในภูมิภาค ได้ถูกดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง เกือบ 5 ทศวรรษ ด้านการศึกษา และเทคโนโลยีการศึกษาของ

อาเซียน ได้ถูกพัฒนาและขับเคลื่อนมาเป็นลำดับ โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาพลเมืองอาเซียน ให้ได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง และมีคุณภาพ สนับสนุนการสร้างเครือข่ายด้านการศึกษาร่วมกัน ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยจัดการศึกษาให้เหมาะสมกับเยาวชน อาศัยเทคโนโลยีการศึกษาในปัจจุบัน เป็นกลไกในการขับเคลื่อนการศึกษาสำหรับเยาวชนในอาเซียน ให้ได้รับการศึกษาอย่างมีคุณภาพ เท่าเทียม และทั่วถึง โดยสอดคล้องกับแผนการจัดตั้งประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน ที่ส่งเสริมให้เยาวชนมีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่21 เน้นการเรียนรู้ด้วยตนเอง และการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะวิชาชีพสามารถนำไปปฏิบัติได้ การเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกันในสังคมระดับภูมิภาคและระดับโลก และการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต ที่มุ่งเน้นด้าน จิตใจ ร่างกาย และสติปัญญาของเยาวชน ให้เหมาะสม กับการดำเนินชีวิตในยุคปัจจุบัน และในอนาคตต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กรมอาเซียน กระทรวงการต่างประเทศ. (2556). *แผนงานการจัดตั้งประชาคมอาเซียน 3 เสา*. กรุงเทพฯ.

กระทรวงการต่างประเทศ. (12 เมษายน 2560). *การประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 30*. สืบค้นเมื่อ 16 ตุลาคม 2560, จาก http://www.mfa.go.th/main/th/news3/6886/76826.html.

กิดานันท์ มลิทอง. (2543). *เทคโนโลยีการศึกษาและนวัตกรรม*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์.

กิตติ สีสัน. (13 กุมภาพันธ์ 2555). *เทคโนโลยีการสอน*. สืบค้นเมื่อ 8 สิงหาคม 2560, จาก http://kob199104 1.blogspot.com/2012/02/blog-post_3262.html.

คณะทำงานวิชาการ สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2555). *ความเห็นและข้อเสนอแนะเรื่องการเตรียมความพร้อมของประเทศไทยสู่ประชาคมอาเซียนด้วยปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ สกสค.

คณะกรรมาธิการนานาชาติว่าด้วยการศึกษาในศตวรรษที่ 21. (2540). *การเรียนรู้: ขุมทรัพย์ในตัวตน*. ม.ป.ป.: ม.ป.ส.

จินตนา สุจจานันท์. (2556). *การศึกษาและการพัฒนาชุมชนในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: โอ เอส พริ้นติ้ง เฮ้าส์.

ชมิดท์ อีริค และโคเฮน เจเรด. (2014). *ดิจิทัลเปลี่ยนโลก*. แปลจาก The New Digital Age โดย สุทธวิชญ์ แสงศาสดา. กรุงเทพฯ: โพสต์บุ๊กส์.

ชัยยนต์ เพาพาน. (2016). แนวคิดและทฤษฎีพื้นฐานการเป็นผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21. *วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 12*(1): 1-9.

ณรงค์ โพธิ์พฤกษานันท์. (2555). *อาเซียนศึกษา 2/e*. กรุงเทพฯ: แมคกรอ-ฮิล อินเตอร์เนชั่นแนล เอ็นเตอร์ไพรส์ แอลแอลซี.

ณัฐพล บัวอุไร. (2555). *ผลการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สื่อสังคมออนไลน์ตามทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง วิชาการสร้างงานสื่อผสม เรื่องคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ ลำลูกกา*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.

ทศพล นรทัศน์. *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555-2559*. สืบค้นเมื่อ 18 สิงหาคม 2560, จาก http://thaingo.org

ธนะวัฒน์ วรรณประภา. (2558). *รูปแบบการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการสังเคราะห์ข้อมูลโดยการเรียนรู้แบบนำตนเองผ่านสื่อสังคมออนไลน์ สำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี*. ดุษฎีนิพนธ์, มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.

พินิติ รตะนานุกูล. (2554). การเกิดประชาคมอาเซียนกับการศึกษาของประเทศไทย 3. *อนุสารอุดมศึกษา, 37*(402): 7-8.

ราชบัณฑิตยสถาน. (4 ตุลาคม 2556). *สื่อสังคม*. สืบค้นเมื่อ 16 ตุลาคม 2560, จาก http://www.royin.go.th

ว. อำพรรณ. (2555). *การศึกษากลไกการขับเคลื่อนการสร้างประชาคมอาเซียน*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แสงดาว.

วิการดา วรรณวิเศษ. (2555). การเตรียมความพร้อมของสถาบันอุดมศึกษาไทยสู่การเป็นประชาคมอาเซียน. *สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, 2*(6): 1-19.

วิกิพีเดีย. (2 ตุลาคม 2559). *เทคโนโลยีการศึกษา*. สืบค้นเมื่อ 8 สิงหาคม 2560, จาก https://th.wikipedia.org/wiki/เทคโนโลยีการศึกษา.

วิชิต เทพประสิทธิ์. (17 มิถุนายน 2555). *e-Learning and Gagne'Nine Event of Instruction*. สืบค้นเมื่อ 8 สิงหาคม 2560, จาก https://www.gotoknow.org/posts/62388.

ศศิธร สุดประโคน. (2554). *ผลของบทเรียนบนเว็บที่มีการประยุกต์ใช้สื่อสังคมออนไลน์ เรื่อง ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.

อาคม โพธิ์สุวรรณ. (16 กรกฎาคม 2558). *การจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน (BLENDED LEARNING)*. สืบค้นเมื่อ 16 ตุลาคม 2560, จาก http://www.snc.ac.th/KM/index.php/2015-05-25-04-27-16/2015-05-25-04-28-58/145-blended-learning.

Alvin, T. (1980). *The third wave*. New York: William Marrow.

Gagne', R.M. and Briggs, L.J. (1979). *Principles of instructional design*. New York: Halt, Rinehart and Winston.